

Család és Iskola (Kolozsvár, XXXIX. évf., 1913, szerkeszti Elek Gyula és Molnár Oszkár). 1. szám. Gerencsér István, a kolozs megyei tanítóegyesület elnöke, a lap célját így fogalmazza: a tanítói állás értékének és érdekeinek, a tanítói továbbképzésnek és Erdély kulturális életének szolgálata s részvétel az iskolán kívüli társadalmi munkában. Az új szerkesztők beköszöntője megnyugtatja e lap nagyszámú, régi barátait a felől, hogy a lap szellemén nem esik változás és hogy az általános pedagógiai mozgalmak iránt is érdeklődve a nevelés nemzeti iránya lesz gondoskodások tárgya. Molnár Oszkár a pedagógiai továbbképzés új intézményeiről nyújt világos összefoglalást, Diviaczky Rezső az alkotó munkára való nevelést tárgyalja; kivált gyakorlati útbaigazítás a célja. 2. szám. Gockler Lajos Herbart jelentőségéről ír. Ennek fokozódását állapítja meg a jenai nyári tanfolyam nagy látogatottságából, ami azonban szerintünk nem tulajdonítható Herbartnak, akinek tudományos jelentőségét az mutatja igazán, hogy az iskolája ellenében támadt ellenhatás csilapultával egyre sűrűbben utalnak magára Herbartra a magyarázóival szemben. E cikk egyébként jelzi «néhány lelkes tanférfinak azt a törekvését, hogy H. tanulmányozását hazánkban minden rendelkezésükre álló eszközzel előmozdítsák. E rövid megszólalás is ily oldalról jövő figyelmeztetés óhajt lenni arra, hogy ha tanításügyünk színvonalát emelni akarjuk, Herbartot és iskoláját behatóbban kell tanulmányoznunk». 3. szám. Gerencsér István az egyesület évi munkatervét fejtegeti. A körök, a könyvbíráló és a nevelésügyi bizottság tervszerű munkáját évkönyv kiadásával és könyvtár gyűjtésével is mélyebb hatásúvá óhajtják tenni. Mindenik szám közöl tanítási mintát, egyesületi híreket, van irodalmi rovata. Igen termékenynek ígérkezik az a kapcsolat, mely a Család és Iskola hasábjain a kolozsvári állami tanítóképző intézet és a megyei tanítószög között eddig is megvolt, most újra megerősödött; valamint az a tudatosság, mellyel az új vezetők a magok tevékenységét a megbecsült elődökéhez kapcsolják.

Katholikus Szemle (XXVII. kötet, 1913, szerkeszti Mihályfi Ákos dr.) 2. szám. Stuckner János A mai lélekkutatás téves útai címmel azt fejtegeti, hogy a lélektan a természettudomány módszerét átvéve annak egyik ága lett s függetlenítette magát a filozófiától; ezzel közelebb jutott a valódi élethez, de ennek gyászos és végzetes következése is lett a lélektanra nézve: mivel ugyanis az érzéki tapasztalat a lélekkel sehol nem találkozik, az felfedezetlenül marad a szellem előtt is és így az új módszer ha nem is mindig a lélek teljes tagadásához, de mindenesetre a lélektani agnoszticizmushoz vezet. Szerző a lélektannak «természettudományosítására» irányuló törek-

véseket meghíusultaknak tekinti s főként abból magyarázza, hogy «a tudósokban a tiszta tapasztalat iránti tulságos törekvéseik között kiveszett a metafizikai helyes gondolkodás iránti érzék, mely utóbb azonban elvi támadássá alakult mindaz ellen, ami mint közvetlen tapasztalat nem esik a megfigyelés alá». A monizmussal szemben ezt mondja: «Lehetetlen, hogy a lélek csak mozgás, a mozgásnak egy változata, az anyag szervezetségének tüneményi alakja volna; lehetetlen, hogy az a világnézet, mely a lélek, a szellem halhatatlanságát vallja hitéül, kétezer év óta csak egy szép álomban ringatta volna magát, melyből a tudomány a rideg valóra ébreszti». «A tudomány azt (a lelket) el nem sikkaszthatja az emberiségtől, s ha teszi, nem mondjuk, rosszhiszemüleg, hazugsággal teszi, hanem teszi megtévelyedésből, mert eljárásában hamis elvek vezérlik, melyek a gondolkodás alaptörvényeivel vannak ellenmondásban».

Magyar Középiskola (VI. évf., 1913, Prónai Antal közreműködésével szerkeszti Friml Aladár). 1. szám. Péter János A helyi tanterv a középiskolai oktatásban címen arról ír, mi szerepe lehet a szülőföldnek a középiskolai tanításban. Az otthon ismerete tartja fenn művelődésünk történeti alapjait, amivel együtt jár a szülőföld védelme is; ez pedig a műemlékek, természeti szépségek és népszokások megértésében és őrzésében nyilatkozik. Ily irányú tanításra alkalmat ad a nyelvi, történelmi, földrajzi, természetrajzi, mennyiség-tani oktatás, melyeket a szerző sorra vesz s végső eredményül a hazaszeretet erősödését, az erkölcsi tökéletesedést várja e szempont határozottabb érvényesítésétől. Papp Dezső a biológiai gyakorlatok kérdését tárgyalja; az önálló gondolkodásra és munkára való nevelés a vezető gondolata, amelyet a mai középiskolában nem talál meg. A porosz és magyar viszonyok összevetése, a tenni valók kijelölése, a hazai kezdeményezések felsorolása, a tanárképzésre vonatkozó megjegyzések tanulságosak. Philipp Kálmán a középiskolai nyelvtanítás érdekében egyes testületekben és tankerületekben a nyelvész-tanárok szakérteketét óhajta szervezni, amelyen modern és klasszikus filológus közösen ismertetné tárgya módszeres kezelését; az értekezletek anyagát a közoktatási tanács felhasználná s a jó gondolatok egységes megvalósítását elősegítené.

Magyar Tanítóképző (XXVIII. évf., 1913, szerkeszti Dékány Mihály). 1. szám. A tanítóképzőintézeti tanárság az új tanterv és utasítások kiadása óta azok minél teljesebb végrehajtásán fáradozik. Legújabban az 1912. évi egyik min. rend. alapján a gyakorlati képzésről folytattak alapos tanácskozást. E számban két cikk is szól